

Plantedirektoratet og Fødevarestyrelsen

22.05.2006

**Notat til Folketinget
om beretning fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om sporbarhed og
mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder
fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/EF**

EU-Kommissionen har den 15. maj 2006 offentliggjort rapporten over implementeringen af forordning (EF) 1830/2003 om sporbarhed og mærkning af GMO¹. I henhold til artikel 12 i denne forordning skal Kommissionen senest 18. oktober 2005 fremsende en rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om gennemførelsen af forordningen, navnlig med hensyn til artikel 4, stk. 3, og om fornødent forelægge et forslag. Til brug for udarbejdelsen af rapporten udsendte Kommissionen i 2005 et spørgeskema til de kompetente myndigheder og relevante interesseorganisationer, NGO'er og regeringskontorer i Medlemsstaterne. Danmark indsendte kommentarer hertil i juni 2005.

Det kan oplyses, at lignende rapporter om gennemførelsen af henholdsvis forordning (EF) 1829/2003 om GM fødevarer og foder² og direktiv (EF) 2001/18³ er under udarbejdelse i EU-Kommissionen. Rapporten for så vidt angår forordning (EF) 1829/2003 om GM fødevarer og foder er p.t. i intern cirkulation i Kommissionen og forventes at blive offentliggjort i første halvår af 2006. Rapporten for så vidt angår direktiv (EF) 2001/18 forventes også offentliggjort i 2006.

Konklusioner og væsentligste indhold i rapporten for forordning (EF) 1830/2003 er gengivet nedenfor.

Konklusioner

Rapporten konkluderer, at gennemførelsen af forordningen i det store hele fungerer tilfredsstillende.

Opfordringen fra flere interesseorganisationer til at inddrage aspekter vedrørende kontrol for ikke-godkendte GMO'er i rapporten, har Kommissionen ikke efterkommet, da forordning 1830/2003 udelukkende omhandler handel med EU-godkendte GMO'er og fødevarer og foder fremstillet heraf.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1830/2003 af 22. september 2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/EF

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer

³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af Rådets direktiv 90/220/EØF

Kommissionen vil dog via det Fælles Forskningscenter fortsat arbejde med disse emner. Tilgængelige informationer om GMO'er, der er godkendt i andre dele af verden offentliggøres i et fællesskabsregister i henhold til Artikel 9, stk. 3 i GM forordning 1830/2003. Vedrørende prøvetagning og analyse af GM materiale, vil Kommissionens via det Fælles Forskningscenter og det Europæiske Netværk af GMO-laboratorier fortsat arbejde på at sikre validerede og specifikke analysemetoder.

Indførelsen af GMO-sporbarhedsforordningen har ifølge handelspartnere i tredjelande medført en stor administrativ byrde for virksomhederne i eksportlandene. Medens nogle handelspartnere har været i stand til at indrette sig på de nye forhold og dermed undgå handelsproblemer, har andre enten været uvillige eller ude af stand til at omstille sig.

Afslutningsvis konkluderer Kommissionen, at forordningen har fungeret i så kort tid, at der ikke er opnået tilstrækkelig erfaring hermed. Derfor vil Kommissionen udgive endnu en rapport indenfor de kommende 24 måneder med det formål at give et mere komplet og fyldestgørende billede af gennemførelsen af forordningen.

Fødevarerproduktions- og distributionskæderne

Den europæiske fødevarerindustri og detailledet synes fortsat at være tilbageholdende med markedsføring af GM fødevarer og foder pga. den negative indstilling blandt forbrugerne over for disse produkter. Derfor findes der kun et begrænset antal produkter på det europæiske marked, og importerede GM produkter anvendes i øjeblikket kun i meget ringe omfang til fødevarerbrug. Den europæiske fødevarerindustri har tilsyneladende indstillet sig på, at forbrugerne er skeptiske overfor GMO og forsøger derfor i høj grad at undgå at købe ingredienser, der ikke indeholder eller er fremstillet af GMO.

Eksporterende virksomheder fra tredjelande ser anderledes på situationen, idet de europæiske GMO-regler i et vist omfang opfattes som handelsbarrierer. Svarene fra virksomheder i tredjelande indikerer, at nogle virksomheder ikke længere eksporterer forarbejdede fødevarer til EU pga. de administrative byrder mht. GMO-lovgivningen, specielt GMO-sporbarhedsreglerne. Bortset fra sådanne begrænsninger i eksporten til Europa nævnes også, at de yderligere regler og heraf følgende omkostninger for virksomhederne har ramt mindre eksportører hårdt.

Det nævnes desuden fra en oversøisk regerings side, at reglerne er for restriktive, at europæisk industri ikke er villig til at markedsføre GM produkter til forbrugerne, at der er manglende implementering af GMO-reglerne i nogle EU-lande, at forsinkelser med hensyn til produktgodkendelser og manglende retningslinjer for reglernes anvendelse, specielt hvad angår artikel 4(3) er væsentlige hindringer for eksporten til EU. Dog nævner rapporten, at dette ikke bekræftes af de tilgængelige tal for andelen af GM foder produkter på det europæiske marked, hvorimod det tyder på, at salget af GM fødevarer er mere påvirket af forbrugernes skepsis overfor anvendelsen af GMO-teknologien i fødevarerproduktion.

Den amerikanske regering og flere tredjelandes organisationer har nævnt, at der burde etableres et forum for internationale diskussioner vedr. den praktiske gennemførelse og anvendelse af GMO-reglerne. Specielt nævnes behovet for en vejledning om hvilke krav, der stilles til dokumentationen. EU-Kommissionen bemærker hertil, at den er og altid har været åben for sådanne diskussioner, men

at den amerikanske regering ikke har villet indgå i bilaterale diskussioner om GMO-relaterede emner siden 2002.

Flere NGO-organisationer har svaret, at mærkningsreglerne for GMO generelt forbedrer forbrugernes muligheder for at foretage et informeret valg. Det anføres dog, at det er uacceptabelt og vildledende at produkter som mælk, kød, æg, uld osv. fra dyr, der har fået GMO-foder, ikke er omfattet af GMO-sporbarheds- og mærkningsreglerne.

Foder produktions- og distributionskæderne

Langt de fleste GM produkter på det europæiske marked anvendes til foder. De stammer hovedsagelig fra importerede handelsvarer, især fra sojabønner, som enten indeholder eller er fremstillet af GMO'er. Mange millioner tons sojabønne materiale importeres ind i EU hvert år fra især USA, Argentina og Brasilien. Ladninger vil uundgåeligt indeholde GM materiale, da disse landes sojaproduktion i høj grad er baseret på GMO.

Handelspartnere har fremført, at det ikke er muligt at fremskaffe den krævede dokumentation for GMO-indhold på grund af den grundige sammenblanding af soja under håndteringen i USA. På den anden side har den europæiske foderindustri og medlemsstaterne oplyst, at importladninger af sojabønner har været ledsaget af den krævede dokumentation. Foderindustrien har endvidere oplyst, at forordningens krav ikke har ført til et ændret salg af foder. Mange finder dog reglerne tyngende og unødvendige. Kontakter i industrien har oplyst, at det ikke altid har været let at afsætte ikke-GM sojaprodukter til foder, fordi køberne ikke er villige til at betale den noget højere pris.

Monsanto's Roundup Ready soja udgør langt størstedelen af den GM soja, der dyrkes i Nord- og Sydamerika, og kun produkter af denne GM sojabønne er godkendt i EU. På den baggrund har det tilsyneladende ikke været vanskeligt at opfylde kravene om sporbarhed og mærkning for importladninger af soja. Situationen kan muligvis ændre sig, når flere typer af GM soja er godkendt i de eksporterende lande.

Mærkning og sporbarhed af GM frø til dyrkning

I de fleste EU-medlemsstater sker der p.t. ingen kommerciel dyrkning af GM-afgrøder. Undtaget herfra er Spanien, som i en årrække har dyrket større arealer med GM-majs (ca. 60.000 ha sidste år), samt Frankrig, Tyskland, Tjekkiet og Portugal, som dyrker GM-majs på mindre arealer. Høstprodukterne fra GM-majsen bruges hovedsageligt til foder på bedrifterne og i mindre udstrækning til forarbejdning i stivelsesindustrien. Der sker stort set ingen eksport af disse produkter.

Ifølge rapporter har afsætningen af de EU-producerede GM-produkter ikke skabt problemer (hvortil skal bemærkes, at størstedelen altså forbliver på bedrifterne). Det ser ud til, at reglerne for mærkning af GM-frø er blevet overholdt, hvorimod der er blevet rapporteret om visse problemer med fortolkningen og beregningen af utilsigtet forekomst af GMO'er i konventionel såsæd.

Plantebioteknologi-industriens (herunder frøfirmaernes) erfaringer med GMO'er er indtil videre ret begrænsede, da der hidtil kun har været et begrænset antal GM-sorter til rådighed for landmænd i EU. Industrien har imidlertid meldt tilbage, at den ikke har haft problemer med at tolke reglerne i

forordningen samt ikke har haft problemer med at følge reglerne i de lande, hvor GM-sorterne har været tilgængelige. Kravene om dokumentation i forbindelse med transaktioner samt om mærkning af GM-sorter er blevet indført som standard forretningsprocedurer. Kravene har dog tilsyneladende medført øgede administrative omkostninger.

Gennemførelse af forordningen

Flere nationale myndigheder og organisationer fra andre sektorer har nævnt, at der ikke har været tilstrækkelig tid til at samle erfaring og informationer med hensyn til forordningens gennemførelse. Størstedelen af EU-Medlemsstaterne svarer dog, at kravene i GMO-sporbarhedsforordningen har haft en positiv effekt på tilgængeligheden af relevant information, forbrugernes valgmuligheder og de nødvendige sikkerhedsmæssige garantier. Nødvendigheden af de stillede krav er især blevet fremhævet af de Medlemsstaterne, der har en væsentlig økologisk produktion. Andre Medlemsstater har nævnt, at kontrollen med importerede fødevarer bør være bedre.

Flere Medlemsstater har nævnt, at det er vanskeligt at foretage prøvetagning og analyse for GMO, specielt med henvisning til de vanskelige teknikker især i forhold til kontrol med utilsigtet indhold af GM materiale. Det nævnes, at der stadig er uafklarede spørgsmål med hensyn til beregningen af GM indholdet som hhv. vægt-procent, DNA-procent eller det procentuelle antal frø. Desuden er der behov for retningslinjer for, hvordan analyseresultaterne skal opgøres, hvis der er tale om GMO-varianter, der har fået indsat mere end ét nyt gen.

De udarbejdede tekniske retningslinjer for prøvetagning og analyse af GMO betegnes af nogle Medlemsstater som nyttige, medens andre mener at de er komplicerede og vanskelige at anvende.

Rapporter fra Medlemsstaterne viser, at virksomhederne efter lidt indledende vanskeligheder nu efterlever forordningens krav om dokumentation og unikke koder ved videresalg af produkter af GMO-oprindelse. Adskillige Medlemsstater har nævnt, at et fælles format for den krævede dokumentation, ville være en stor hjælp for både virksomheder og myndigheder. Industrien og handelspartnerne mener dog ikke, at det er nødvendigt med et fælles dokument, men at de relevante oplysninger kan tilføjes på de eksisterende handelsdokumenter.

Nogle Medlemsstater har anført, at omkostningerne forbundet med prøvetagning og analyse af GM produkter er for høje og har opfordret til, at kravene revurderes.